

Kuwait

9/4-92

Et innlegg i lokalavisen viser at Kuwaits historie ikke er helt enkel. Bør huskes at landegrenser ikke alltid har vært der og markert hvor langt et «eiendomsområde» rakk. Og når landegrenser ble «moderne», ble de ikke alltid respektert av folk som mente at grensene gikk over deres gamle ferdselsland.

Helt opp i vårt århundre var sjeikdommet Kuwait av sand og stein basert på perleffisking og bygging av båter for handelsferder på Den persiske gulf. Kuwaiterne fryktet pirater, og så på wahabiterstammen som en trussel fra ørkenen. De bygget en fire-fem meter høy mur til beskyttelse av byen og havnen. Sjeiken av Kuwait hadde et varierende avhengighetsforhold til den tyrkiske guvernør i Basra, grunnlaget for Iraks krav på Kuwait fra før Saddam. Havnene så nær utløpet av Eufrat-Tigris var viktige som omlastningsplasser for gammel fjernhandel. Den siste delen av utløpet, Shatt el Arab, har alltid vært omstridt, som også i krigen mellom Irak og Iran. Etter en avtale mellom Storbritannia, Tsar-Russland og Det ottomanske (tyrkiske) rike i 1847, fikk tyrkerne kontrollen over hele elvesystemet til havet.

I 1871 fikk sjeiken av Kuwait tittelen kommandant under den tyrkiske guvernør i Basra, mot å betale guvernøren tributt. Men i 1899 underskrev sjeiken en avtale med Storbritannia om at han ikke skulle la andre stater enn Storbritannia disponere noen del av Kuwait. Storbritannia påtok seg beskyttelsen av Kuwait. Men britene ville sikre seg mot trøbbel med Tyrkia i en tid da den tyske innflytelse der stadig ble større. Det ble forhandlet fram en tyrkisk-britisk avtale om at begge land så på Kuwait som en selvstendig stat. Det var i 1913. På grunn av krigen ble avtalen aldri ratifisert. 21.8. 1914 erklærte sjeiken av Kuwait seg lojal overfor Storbritannia.

Samme måned tok britiske tropper den tyrkiske guvernøren Basra.

Krigen i Eufrat-Tigrisområdet ble en meget blodig affære for britene, men tyrkerne ble til sist slått. Ved fredsslutningen etterpå fikk Frankrike og Storbritannia det vesentlige av Midtøsten som «mandatområder». (For øvrig eneste gang i historien at Palestina har hatt bestemte grenser.) Irak ble en selvstendig stat, Kuwait ble liggende utenfor Iraks grenser. Irak har bestridt britenes rett til å trekke grensene slik. Men britene holdt seg til den ikke-ratifiserte tyrkisk-britiske avtalen av 1913, hva Kuwait angikk.

Olje ble funnet i Kuwait i 1938, men driften ble forsinket av den andre verdenskrigen og kom først i gang i 1946. Da det monarki britene hadde satt på tronen i Irak, ble kastet ved et offiserskupp i 1958, kom på ny irakisk

krav på herredømme over Kuwait. Saddam er ikke den første. Iraks Kassim begynte å flytte tropper mot Kuwaits grenser. På sjeikens anmodning om hjelp, landet 1. juli 1961 en større avdeling av det britiske Royal Marines med helikopter ved Kuwait by. Flere britiske styrker ble i full fart fløyet inn og ytterligere britiske marinestridskrefter sendt til området. Kassims krigslyst dalte.

Et nytt kupp kastet Kassim i 1963. Det anerkjente Kuwaits selvstendighet.

Men Saddam tok kravet om grenseregulering opp igjen og marsjerte inn.

Anton Olstad

102398